



Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KSO/2024/499

BETREFT: Het aanrekenen van schoolkosten.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 19 september 2024

1.2. Verzoeker

Mevrouw (X), ouder van een leerling.

1.3. Verweerder:

Schoolbestuur: (Y)

School: (Z).

1.4. CZB

Bij brief van 17 september 2024, aangetekend verstuurd en door het secretariaat van de Commissie ontvangen op 19 september 2024, zendt de verzoekster haar klacht aan de Commissie.

Bij e-mail van 26 september 2024 en aangetekende brief verstuurd op 30 september 2024 wordt de verwerende partij door het secretariaat van de Commissie in kennis gesteld van de klacht en uitgenodigd voor de zitting van 5 november 2024. Op 26 september 2024 wordt de verzoekster eveneens per e-mail uitgenodigd voor de zitting.

Bij e-mail van 9 oktober 2024 wordt door de verwerende partij een antwoord overgemaakt aan het secretariaat van de Commissie en aan de verzoekster, die op 11 oktober 2024 de goede ontvangst hiervan per e-mail aan het secretariaat bevestigt.

2. INHOUD van de KLACHT

De klacht van de verzoekster is gericht tegen de vaststelling dat de secundaire school (Z) te (Zz) weigerde creditnota's aan alle betrokken ouders te verstrekken alsook weigert openstaande saldi uit te betalen.

De verzoekster stelt dat zij het voorbije schooljaar twee dochters op de secundaire school (Z) te (Zz) had. In het schooljaar 2022 – 2023 ontvingen zij drie schoolfacturen/-rekeningen, zoals vermeld in het schoolreglement, namelijk voor de kerstvakantie, voor de paasvakantie en eind

juni. De laatste factuur bleek een creditnota te zijn en er werd gemeld dat dit negatief saldo zou meegenomen worden naar het volgend schooljaar.

De verzoekster informeerde zich hierover en vernam dat een creditnota een openstaande schuld aan de andere partij is en in principe, tenzij anders vermeld, dient uitbetaald te worden. Zij meldde dit aan de school die, na enig telefonisch weerwerk, het openstaand bedrag toen alsnog terugbetaalde. Uit contacten met ouders bleek echter dat dit enkel gebeurde ten aanzien van de verzoekster.

Het schooljaar 2023 – 2024 startte identiek, met een schoolfactuur in december en maart. De schoolrekening van maart bleek al een creditnota te zijn voor de jongste dochter. Omdat het nog geen eindafrekening was, ging verzoekster hier niet verder op in.

In juni kreeg verzoekster de eindfactuur van de oudste dochter, die het zesde jaar had afgerond. De verzoekster diende te betalen. Volgens de verzoekster was de factuur niet correct.

De eindfactuur voor de jongste dochter kwam niet. De verzoekster stuurde begin juli een mail. Er kwam pas eind augustus een reactie. De school bleek eenzijdig besloten te hebben enkel drie schoolrekeningen af te leveren als het saldo in hun voordeel is. Bovendien worden saldo's in hun voordeel niet terugbetaald. De verzoekster stelt dat de ouders hier nooit enige kennisgeving van hadden gekregen en stelt verbaasd te zijn dat zelfs de creditnota op het eind van het schooljaar niet meer afgeleverd wordt noch een overzicht van de bedragen in het voordeel van de ouders over het hele schooljaar heen. Enkel facturen waarbij een saldo verschuldigd is aan de school werden bezorgd aan de betrokken ouders.

De verzoekster stelt dat zij als ouders dus geen enkel zicht hebben op de gemaakte kosten april – mei -juni, geen notie van de gemaakte berekening die gemaakt werd noch van het uiteindelijke saldo. De ouders worden dus geacht het gewoon te zien op de factuur van december komend schooljaar hoeveel in mindering zal gebracht worden.

De verzoekster informeerde ook bij enkele andere ouders en stelde vast dat, behalve één ouder die een factuur kreeg, de anderen geen melding noch creditnota kregen in juni 2024.

Volgens de verzoekster druisen deze handelingen in tegen de algemene regelgeving en het eigen schoolreglement. Zij stelt dat zij veel moeite heeft gedaan om de school te overhalen de eindfactuur te bezorgen. Na lang aandringen heeft verzoekster als enige ouder de creditnota van juni en een overzicht van het aan haar verschuldigde bedrag ontvangen. Het openstaand bedrag van de facturen van maart en juni 2024 weigert de school te betalen. Het betreft een bedrag van 55,02 euro. Ze geven aan dat het bedrag vanuit Digisprong komt en dat de school eenzijdig beslist heeft dit niet uit te betalen.

Op de vraag of een bijkomend gesprek wel tot een uitbetaling zou leiden, heeft zij noch van de directie noch van de facturatedienst enig antwoord mogen ontvangen.

De verzoekster stelt dat de klacht die zij graag officieel aan de Commissie Zorgvuldig Bestuur wil voorleggen is:

- De school beslist eenzijdig om op het einde van een schooljaar enkel openstaande facturen ten aanzien van de school zelf te versturen naar ouders en het nalaten om creditnota's standaard te bezorgen. Enkel facturen waarvan het saldo in het voordeel van

de school is, worden nog verstuurd op het einde van een schooljaar, waarbij ook een effectieve betaling wordt verwacht. Kan dit onderscheid door de school gemaakt worden? (ook al staat in haar eigen schoolreglement vermeld dat er 3 schoolrekeningen per schooljaar worden bezorgd)

- De school weigert om verschuldigde saldi t.a.v. de ouders op het einde van een schooljaar uit te betalen en beslist eenzijdig dit standaard mee te nemen naar een volgend schooljaar, waarbij de eerstkomende schoolrekening in december wordt afgeleverd. Ze geven aan dat - indien negatieve saldo's ontstaan ten gevolge van de digisprong - dit niet vereffend wordt. Kan dit, terwijl zelfs het schoolreglement hier niets rond vermeldt?

3. INHOUD van het VERWEER

De verwerende partij geeft volgende repliek op de klacht van de verzoekster.

Zij stelt dat de school probeert de gemaakte kosten transparant te beschrijven, zodat ouders een behoorlijk zicht hebben op de inhoud van de schoolrekeningen.

De school week dit jaar van die geplogendheid af voor de derde schoolrekening, achteraf gezien ten onrechte.

Toen de school vanaf 2021 Digisprongmiddelen kreeg, besliste het schoolbestuur in overleg met de schoolraad om het laptopproject van de school, dat in 2019 gestart was en waarbij elke leerling vanaf het derde jaar met een persoonlijke laptop (zij het volgens specificaties van de school) aan de slag kon gaan (BYOD), verder te zetten, en een groot deel van de toelage aan te wenden in de vorm van een tegemoetkoming op de schoolrekening.

Gedurende drie schooljaren (2021-2022, 2022-23 en 2023-24) zouden de leerlingen op elk van de drie schoolrekeningen een korting van 50 euro genieten, tot een maximumkorting van 300 euro. In de praktijk werd deze tegemoetkoming van 50 euro per trimester een vergoeding voor het gebruik van de persoonlijke laptop op school: alle leerlingen vanaf het derde jaar kregen die korting over de hele duur van het Digisprongverhaal. Waar eerst een tegemoetkoming van 300 euro in het vooruitzicht werd gesteld, kregen veel leerlingen in de praktijk 450 euro via de schoolrekening terugbetaald.

Op het einde van het eerste en tweede jaar van die Digisprongtoelage (2021 – 22 en 2022 – 23) kregen heel wat ouders daardoor een negatieve schoolrekening.

Omdat ze beseften dat de Digisprongmiddelen beperkt in de tijd waren beslisten zij om de tegoeden mee te nemen naar het volgende schooljaar, tenzij voor leerlingen die de school verlieten: aan die leerlingen betaalden ze het tegoed terug. Dat gebeurt in de praktijk begin september, dat wil zeggen voorbij de heropstart van de boekhouding op het einde van de zomervakantie.

De school maakte daarbij geen onderscheid tussen wat voor de school voordelig was en wat niet: alle leerlingen die de school verlieten kregen een slotrekening; waar de rekening negatief was, heeft de school dat saldo terugbetaald. De school weigert dus niet om negatieve saldi terug te betalen, maar een gewoonte is ontstaan om negatieve saldi op het einde van het schooljaar

voor leerlingen die aan de school verbonden blijven, te verrekenen met de volgende schoolrekening.

De negatieve schoolrekeningen bleken tot heel wat misverstanden te leiden: veel ouders betaalden het negatieve bedrag als was het een gewone rekening. Om daaraan te verhelpen nam de school de beslissing om de schoolrekening van juni 2024 enkel aan de ouders te bezorgen als de leerling de school verliet of de rekening positief was. De negatieve rekeningen kwamen dus niet bij de ouders terecht; de enige bedoeling daarvan was om misverstanden zoals zij ze gekend hadden in de vorige jaren, te vermijden, niet om ouders in het ongewisse te laten over de gemaakte kosten.

Wat in aanzet een beslissing was om ouders te helpen, blijkt bij nader inzien een verkeerde beslissing geweest te zijn: zoals de verzoekster aangeeft, is de indruk ontstaan dat de school geen rekenschap wilde geven van de gemaakte kosten in het derde trimester.

De verweerster stelt nog de klacht van de verzoekster ter harte te nemen: in de toekomst zal de school, zoals dat in het verleden gebeurde, aan elk leerling op het einde van juni een laatste schoolrekening bezorgen, of het saldo daarvan nu positief of negatief is.

Daar waar de verzoekster aan de Commissie ook verduidelijking vraagt over het doorschuiven naar een volgend schooljaar van negatieve saldi van de schoolrekening van leerlingen die aan de school verbonden blijven, stelt de verweerster dat aangezien de Digisprongmiddelen besteed zijn, de school geen tegemoetkomingen meer voorziet via de schoolrekening, waardoor negatieve saldi tot het verleden zullen behoren. Indien de Vlaamse Regering opnieuw middelen voorziet in het kader van de Digisprong, zal het schoolbestuur in overleg met de schoolraad een beslissing nemen over de besteding ervan.

De verweerster hoopt dat de school met deze pragmatische oplossing tegemoet komt aan de wens van de verzoekster en aan de principes van zorgvuldig bestuur.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1. Datum en uur: 5 november 2024 (om 13:00 uur).

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

4.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de ministeriële besluiten van 14 juli 2015 en 21 mei 2019 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter.

Thijs Streng, Rita Lambregts, Luc Faes en Paul De Cock, leden.

4.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Voor de verzoekende partij: (X), verzoekster.
- Voor de verwerende partij: de heer (Zx), directeur van (Z)

4.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en beslissing.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1. Regelgeving

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*
Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, artikel 35 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, (...), de bijdrageregeling, bedoeld in artikel 27bis en 27ter, §1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, en de regeling met betrekking tot persoonlijke bijdrage, bedoeld in artikel 38 tot en met 41 van het decreet van 16 juni 2023 over de onderwijsinternaten;

2°

...

3° ...

Wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan zij beslissen om :

1° een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van de betrokken school of centrum, het betrokken centrum voor leerlingenbegeleiding of de betrokken school voor deeltijds kunstonderwijs op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van dat werkingsbudget en kan er niet toe leiden dat het aandeel in het werkingsbudget dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn;

2° ...

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse Regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur of het betrokken bestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 35.

In het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de betrokken personen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. De bijdrageregeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de betrokken personen meegedeeld. Zowel de bijdrageregeling als de schoolfacturen vermelden dat gespreide betaling mogelijk is evenals een contactpersoon tot wie de betrokken personen die dergelijke gespreide betaling wensen, zich kunnen richten.

Art. 36.

De kosten van het onderwijs, verstrekt in scholen en centra of afdelingen voor onderwijs, tot stand gebracht door openbare of private personen, vallen ten laste van de schoolbesturen.

Aan de gefinancierde of gesubsidieerde scholen en die aan de bij de decreet en uitvoeringsbesluiten gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Vlaamse Gemeenschap salarissen, salaristoelagen en werkingsbudget.

Art. 37.

Jaarlijks wordt een forfaitair werkingsbudget verleend om de kosten te dekken die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de school, aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan de leerplichtige leerlingen en aan de uitgaven voor de financiering van de investeringen.

Art. 111.

§ 1. Elk schoolbestuur maakt voor elk van zijn scholen, met uitzondering van de scholen van opleidingsvorm 4, type 5, die verbonden zijn aan een ziekenhuis of aan een residentiële setting, een schoolreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd.

Elk centrumbestuur maakt voor elk van zijn centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, na advies van de centrumraad, een centrumreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd. Elk centrumbestuur maakt voor zijn centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen een centrumreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd; dit reglement kan per vestigingsplaats verschillen.

§ 1bis. Het school- of centrumbestuur informeert de betrokken personen over het school- of centrumreglement voorafgaand aan de inschrijving van de leerling en bij elke wijziging. Daarbij moeten volgende principes in acht worden genomen :

1° voorafgaand aan een inschrijving wordt het school- of centrumreglement schriftelijk of via elektronische drager aangeboden en verklaren de betrokken personen zich er schriftelijk mee akkoord;

2° bij elke wijziging van het school- of centrumreglement informeert het school- of centrumbestuur de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en de betrokken personen geven dan schriftelijk of digitaal akkoord. Indien de

betrokken personen zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van de leerling een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar;

3° het school- of centrumbestuur vraagt de betrokken personen of ze een papierenversie van het school- of centrumreglement wensen te ontvangen;

4° een wijziging van het school- of centrumreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar, tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§ 1ter....

...

Art. 112. In het school- of centrumreglement moeten, voor zover van toepassing, minimaal de volgende onderdelen worden opgenomen :

...

6° de financiële bijdrageregeling voor de betrokken personen, de mogelijke afwijkingen en de contactpersoon binnen de school, het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of het centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen voor vragen of opmerkingen dienaangaande;

...

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

5.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving, bevoegd is.

5.3. Beslissing

5.3.1. Kosteloosheid. Kostenbeperking. Kostenraming en ouderinformatie. Algemeen.

5.3.1.1. Kosteloosheid

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Arbitragehof (thans: het Grondwettelijk Hof) in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 36 Codex Secundair Onderwijs).

De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening. Uitgesloten zijn evenwel kosten die behoren tot de basiskosten voor de organisatie van hedendaags onderwijs en een onderdeel vormen van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Voor goederen en diensten waarvoor een bijdrage kan worden gevraagd mag niet meer worden aangerekend dan de kosten van de geleverde goederen of prestaties. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in het secundair onderwijs. De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen worden gevraagd. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en bij inschrijving of voor de start van het schooljaar via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De regeling moet ook de mogelijkheid tot het toestaan van afwijkingen vermelden. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan voor financieel minder gegoede gezinnen. Deze regeling moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld.

5.3.1.2. Kostenbeperking in het secundair onderwijs. Kostenraming en ouderinformatie.

Het secundair onderwijs mag dan niet verplicht kosteloos zijn, dit belet niet dat “passende maatregelen voor het invoeren van gratis onderwijs” voor dat onderwijsniveau behoren tot de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag (art. 28, § 1, b). Met haar beleid voor kostenbeperking en bevordering van gelijke kansen wil de Vlaamse Gemeenschap genoemde doelstelling van het kinderrechtenverdrag invulling geven. Het komt elke inrichtende macht toe om zich met passende maatregelen in dit gemeenschappelijk beleid in te schrijven.

Een eerste stap in de ontwikkeling van een beleid van kostenbeperking ligt op het niveau van informatie en inspraak. Zo is decretaal voorgeschreven dat de lijst van de voor de ouders te verwachten geldelijke bijdragen voor overleg aan de schoolraad voorgelegd worden. De regelgeving waarborgt daarmee het recht van inspraak bij het beoordelen van de noodzaak of het verantwoorde karakter van bepaalde kosten en het vaststellen van de hoogte daarvan. Van dit overleg kan gebruik worden gemaakt om op school een beleid en een cultuur van kostenbeperking uit te werken en te stimuleren. Het komt de schoolraad toe om aan de achterban van de schoolraad passende informatie te verstrekken over het gevoerde overleg en het daaruit voortkomend beleid.

De bijdrageregeling wordt in het schoolreglement opgenomen. De bijdrageregeling kan uiteraard geen uitgavenposten bevatten die ten laste vallen van de instelling. Verder moet, om aan de betrachtingen van de decreetgever en de noden van de ouders te voldoen, de bijdrageregeling volledig zijn en zo nauwkeurig als bij de aanvang van het schooljaar mogelijk is. Alle redelijkerwijze te verwachten bijdragen moeten worden vermeld. Een goede regeling zal ook transparant zijn opgesteld. Dat veronderstelt onder meer dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en facultatieve bijdragen en de activiteiten die daar onder horen. Voor de ouders is het ook van belang dat ze tijdig geïnformeerd zijn over de wijze van betalen en de termijnen voor facturering en eindafrekening. De werkwijze die de school daarbij volgt, met inbegrip van het beleid van sociale tegemoetkoming, hoort daarom ook aansluitend bij de bijdrageregeling te worden gecommuniceerd. Het optreden bij wanbetaling moet vanzelfsprekend aan de wettelijke voorschriften voldoen en moet ook duidelijk worden meegedeeld.

De Commissie heeft in het verleden herhaaldelijk gesteld dat ook de facturatie transparant hoort te zijn, zonder daarom voor elk onderdeel tot in het laatste detail gepreciseerd te moeten zijn. Ouders die wat dat betreft vragen hebben, moeten op hun verzoek wel een gedetailleerde verantwoording kunnen ontvangen. De school dient zich zo te organiseren dat de ouders daarvoor ook terecht kunnen en correct en zakelijk geïnformeerd worden.

5.3.2. Toepassing

5.3.2.1. De verzoekster klaagt vooreerst aan dat de school eenzijdig heeft beslist om op het einde van het schooljaar 2023 – 2024 enkel openstaande facturen (waarbij nog een bedrag verschuldigd is aan de school) te versturen aan de ouders. Wanneer het saldo in het voordeel van de ouders is, wordt geen creditnota aan de ouders overgemaakt. Nochtans staat in het schoolreglement dat er drie schoolrekeningen per schooljaar worden bezorgd.

De verwerende partij erkent op dit punt een foute beslissing te hebben genomen. De school wou verwarring vermijden en bezorgde de ouders daarom geen creditnota's. In het verleden bleek immers dat verschillende ouders deze creditnota als een factuur beschouwden en het bedrag toch betaalden aan de school, terwijl het vermelde bedrag eigenlijk een saldo in hun voordeel betrof. De verwerende partij stelt in te zien dat door het niet overmaken van een derde schoolrekening de ouders geen voldoende informatie hebben gekregen en zal in de toekomst terug drie schoolrekeningen bezorgen aan de ouders. Bovendien zullen er volgens de verwerende partij in de toekomst op het einde van het schooljaar nog weinig tot geen saldi meer zijn in het voordeel van de ouders, aangezien de terugbetaling in het kader van Digisprong op zijn einde loopt.

Zoals hoger reeds gesteld, wees de Commissie in het verleden reeds op het belang van transparantie, zowel door middel van een correct tot stand gekomen en transparante bijdrageregeling als door een transparante facturatie. De facturatie hoort transparant te zijn, zonder daarom voor elk onderdeel tot in het laatste detail gepreciseerd te moeten zijn. Ouders die wat dat betreft vragen hebben, moeten op hun verzoek wel een gedetailleerde verantwoording kunnen ontvangen. De school dient zich zo te organiseren dat de ouders daarvoor ook terecht kunnen en correct en zakelijk geïnformeerd worden (zie o.a. CZB/KL/KBO/2019/437; CZB/KL/KSO/2018/414).

De Commissie heeft in het verleden ook herhaaldelijk gesteld dat de eindfactuur uiterlijk op het einde van het schooljaar moet worden opgesteld. (CZB/KL/KBO/2019/437; CZB/KL/KSO/2020/449.)

Zo wees de Commissie er in de zaak CZB/KL/KSO/2018/414 op dat daar waar zij het vragen van voorschotten principieel toelaatbaar acht, de besteding van de voorschotten wel moet kunnen worden opgevolgd door de ouders. In het licht van een transparante facturatie, mag volgens de Commissie worden verwacht dat ouders zicht krijgen op de effectieve kosten die worden gedekt door de gevraagde voorschotten. Naar het oordeel van de Commissie is het aanvaardbaar dat tussentijdse voorschotfacturen zonder verder detail worden bezorgd, voor zover de ouders uiterlijk ter gelegenheid van de jaarafrekening een gedetailleerde verantwoording ontvangen.

Dit is zowel het geval wanneer op het einde van het schooljaar nog een bedrag verschuldigd is door de ouders, als wanneer op het einde van het jaar blijkt dat de ouders teveel betaald hebben en er aldus een tegoed is in het voordeel van de ouders.

Eveneens is een onderdeel van transparante facturatie dat de ouders tijdig geïnformeerd worden over de betalingsmodaliteiten (zoals de wijze van betaling en de termijnen voor facturering en de eindafrekening). De werkwijze die de school daarbij volgt, hoort daarom ook aansluitend bij de bijdrageregeling te worden gecommuniceerd (zie CZB/KL/KBO/2020/452).

In het voorliggende dossier wordt niet betwist dat de verzoekende partij in het schooljaar 2023 – 2024 aanvankelijk slechts twee facturen heeft ontvangen, namelijk in december 2023 en in maart 2024.

Het schoolreglement bepaalt nochtans onder 2.2.3. “Schoolrekening”: *“We hebben de volgende afspraken over de schoolrekening: Drie maal per schooljaar krijgen je ouders een schoolrekening, elektronisch of in een gesloten omslag. We verwachten dat die afrekening op tijd en volledig via overschrijving betaald wordt.”*

Uit de voorliggende stukken blijkt aldus dat de school, in strijd met het eigen schoolreglement, aanvankelijk naliet aan de verzoekende partij een derde schoolrekening voor de periode na maart 2024 te bezorgen. De school maakte evenmin een eindafrekening, dewelke moet toelaten een helder zicht te krijgen op de effectieve kost van activiteiten en diensten waaraan bedragen zouden besteed zijn in het schooljaar 2023 – 2024, over aan het einde van het betreffende schooljaar.

Zo had de verzoekende partij geen zicht op de kosten die aan haar zouden zijn aangerekend in de periode vanaf maart 2024. De school mag dan aan de verzoekster in december 2023 en maart 2024 telkens een schoolrekening voor de betreffende periode hebben bezorgd, daarmee beschikte zij uiteraard nog niet over een correcte en duidelijke eindafrekening die correspondeert met alle kosten die werden aangerekend voor haar dochter gedurende het volledige schooljaar.

Daar waar de verzoekende partij hier reeds vanaf 5 juli 2024 verdere toelichting over vroeg, werd hier aanvankelijk niet op ingegaan door de verwerende partij. Pas na herhaaldelijk aandringen werd per mail van 10 september 2024 aan de verzoekende partij uiteindelijk een overzicht van alle facturen van de betreffende dochter en een detail van de twee laatste rekeningen bezorgd. De verzoekende partij merkte hieromtrent op de zitting van 5 november 2024 nog op dat ook deze twee details van de laatste rekeningen niet duidelijk zijn. Zo wordt op het detail van 26 maart 2024 vermeld dat er 34,86 euro in het voordeel van de leerling is en dat dit bedrag *“zal verrekend worden met de eerstvolgende factuur”*. Op het detail van 24 juni 2024 wordt dit bedrag van 34,86 euro echter nergens vermeld.

Het staat op grond van de gegevens van het dossier voor de Commissie dan ook vast dat het beleid van de verwerende partij inzake facturatie gedurende het schooljaar 2023 – 2024 onvoldoende transparant was. De school is tekortgekomen aan haar plicht om de verzoekende partij een gedetailleerde verantwoording te bezorgen voor alle bijdragen die zij in de loop van het schooljaar 2023 – 2024 had aangerekend aan de verzoekende partij. In strijd met het eigen schoolreglement werden in het schooljaar 2023 – 2024 slechts twee schoolrekeningen overgemaakt.

Pas na herhaaldelijk en volgehouden aandringen vanwege de verzoekende partij werd toch nog een overzicht van alle facturen en een detail van de twee laatste rekeningen aan de verzoekende partij bezorgd. Dit gebeurde echter enkel ten aanzien van de verzoekende partij maar niet voor verschillende andere ouders die zich in dezelfde situatie bevinden maar niet (voldoende?) hebben aangedrongen op het overmaken van een derde schoolrekening en/of eindafrekening.

De Commissie neemt wel akte van de verklaring van de verwerende partij dat zij inziet dat de beslissing om geen derde schoolrekening/creditnota te bezorgen aan de ouders een verkeerde beslissing geweest is.

Dit neemt echter niet weg dat verschillende ouders voor wat betreft het derde trimester van het schooljaar 2023 – 2024, en hiermee samenhangend voor het ganse schooljaar 2023 – 2024, geen voldoende zicht hebben op de kosten die hen werden aangerekend.

De Commissie roept de school op werk te maken van een transparant kostenbeleid waarbij een ouder zowel via de bijdrageregeling als via de facturatie een nauwkeurig zicht krijgt op de effectieve kosten die voor een bepaald schooljaar concreet voor zijn kind worden doorgererekend. De Commissie nodigt de verwerende partij daarom uit om te verduidelijken hoe zij dit gebrek aan transparantie voor het schooljaar 2023 – 2024 zal rechtzetten en de betrokken ouders hierover zal inlichten.

5.3.2.2. De verzoekende partij klaagt verder nog aan dat de school weigert om verschuldigde saldi t.a.v. de ouders op het einde van een schooljaar uit te betalen en eenzijdig beslist dit mee te nemen naar een volgend schooljaar. De eerstkomende schoolrekening wordt (pas) in december afgeleverd.

Volgens de verwerende partij is het feit dat er op het einde van het schooljaar (soms) negatieve schoolrekeningen waren, met tegoeden in het voordeel van de ouders, het gevolg van de Digisprongtoelage. De school had namelijk beslist om de Digisprongmiddelen te besteden door het toekennen van een korting van 50 euro per trimester aan de leerlingen vanaf het derde jaar voor het gebruik van de persoonlijke laptop op school. Omdat de Digisprongmiddelen beperkt in de tijd waren werd beslist om de tegoeden mee te nemen naar het volgende schooljaar, tenzij voor leerlingen die de school verlaten: aan die leerlingen betaalde zij het tegoed terug, hetgeen in de praktijk begin september gebeurt. De school weigert dus niet om negatieve saldi uit te betalen maar een gewoonte is ontstaan om negatieve saldi op het einde van het schooljaar voor leerlingen die aan de school verbonden blijven, te verrekenen met de volgende schoolrekening. Nu de Digisprongmiddelen besteed zijn, voorziet de school geen tegemoetkomingen meer via de schoolrekening, waardoor negatieve saldi tot het verleden zullen behoren.

In het licht van het principe dat door de school gevraagde bijdragen steeds het kenmerk moeten behouden van een kostprijs, wat enerzijds veronderstelt dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen, heeft de Commissie in het verleden reeds benadrukt dat op het einde van het schooljaar in voorkomend geval het deel van de gevraagde voorschotten dat niet werd opgebruikt aan de ouders moet worden terugbetaald (zie CZB/KL/KBO/2019/437).

Het mag van een school worden verwacht dat zij ten laatste op het einde van het schooljaar, wanneer zij de werkelijke kosten kent, een correcte eindafrekening opmaakt en ouders op dat

moment in voorkomend geval het deel van het gevraagde voorschot of de eerdere gevraagde bijdragen die niet werden opgebruikt, krijgen terugbetaald (zie bijv. CZB/KL/KSO/2018/414; CZB/KL/KBO/2019/437).

Uit de voorliggende stukken kan worden afgeleid dat de verwerende partij op het einde van het schooljaar kennis had van het feit dat er een tegoed was aan bepaalde ouders, evenals van het concrete bedrag dat de school nog diende te betalen aan deze ouders. Zij koos er echter welbewust voor om het tegoed nog niet terug te betalen maar dit te verrekenen met de eerstvolgende schoolfactuur. Deze eerstvolgende schoolfactuur zou (pas) in december van het daaropvolgende schooljaar volgen.

De Commissie meent dat het niet toelaatbaar is dat de terugbetaling van het tegoed aan ouders eerst gebeurt in december van het volgende schooljaar via een verrekening met de kosten voor dat nieuwe schooljaar. De termijn tussen het einde van het schooljaar en de jaarafrekening wordt op die manier immers onredelijk lang.

Bovendien volgt hieruit dat de verwerende partij het tegoed dat verschuldigd is aan de ouders voor het ene schooljaar gaat compenseren met bedragen die de ouders in een ander schooljaar verschuldigd zouden zijn. De Commissie is van oordeel dat, bij gebrek aan akkoord hierover, niet zomaar eenzijdig kan worden overgegaan tot een dergelijke verrekening over de schooljaren heen.

5.3.2.3. De verzoekende partij haalt tenslotte ook nog aan dat haar dochter naar de facturatedienst werd geroepen op school.

Dit wordt niet betwist door de verwerende partij.

In het verleden heeft de Commissie er reeds herhaaldelijk op gewezen dat de scholen de problematiek van de schulden dienen te beschouwen als een aangelegenheid tussen school en ouder, waar de leerlingen zo weinig mogelijk in betrokken worden. Elke weerslag op de pedagogische verhouding leerling-school zou onaanvaardbaar zijn (CZB/V/GV/2009/242; CZB/V/KSO/2017/387; CZB/KL/KBO/2019/428; CZB/V/KSO/2019/433).

Dit geldt ook wanneer er een discussie bestaat tussen een ouder en de school betreffende het verschuldigd zijn van bepaalde schoolkosten en de facturatie hiervan.

De Commissie acht het dan ook niet aanvaardbaar dat een leerling afzonderlijk wordt genomen door de facturatedienst van de school om te worden geconfronteerd met de discussie tussen de school en de ouder wat betreft de schoolkosten.

5.3.3. De Commissie komt tot volgende beslissing:

De facturatie van de verwerende partij voor het schooljaar 2023 – 2024 vertoont een ernstig gebrek aan transparantie. Er werd geen derde schoolrekening bezorgd aan ouders die op het einde van het schooljaar 2023 – 2024 recht hadden op een terugbetaling van de school en van wie het kind het daaropvolgende schooljaar aan de school verbonden bleef. De school heeft aldus nagelaten om de verzoekende partij en verschillende andere ouders met betrekking tot de tijdens het schooljaar 2023 – 2024 aangerekende bijdragen, op het einde van het schooljaar

2023 – 2024 middels een transparante en correcte eindafrekening de gedetailleerde verantwoording te bieden waar zij recht op hadden. Het zogenaamde “negatieve saldo”, zijnde een saldo *in het voordeel* van de ouders, dat betrekking had op het schooljaar 2023 – 2024 werd op het einde van dat schooljaar niet uitbetaald aan de ouders maar werd overgedragen naar het volgende schooljaar om dan in rekening te worden gebracht van de eerstvolgende schoolrekening voor het schooljaar 2024 - 2025, dewelke doorgaans (pas) in december wordt overgemaakt.

De klacht is in deze mate gegrond. De Commissie nodigt de verwerende partij uit om de Commissie uiterlijk binnen de twee maanden na de ontvangst van de beslissing mee te delen hoe zij aan de beslissing van de Commissie gevolg heeft gegeven of plant te geven.

In het bijzonder nodigt de Commissie de verwerende partij uit om voor te leggen hoe zij:

- het gebrek aan transparantie voor het schooljaar 2023 – 2024 zal rechtzetten;
- hoe de ouders hier concreet van zullen worden ingelicht.

5.4. Sanctieregeling

Artikel VII.5 codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 bepaalt dat de Commissie, wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan beslissen om een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van deze werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

De Commissie nodigt de verwerende partij uit om haar zo spoedig mogelijk en uiterlijk binnen de twee maanden na de ontvangst van deze beslissing mee te delen hoe zij aan de beslissing van de Commissie gevolg heeft gegeven of plant te geven.

De Commissie gaat ervan uit dat de verwerende partij de aanbevelingen van de Commissie zal opvolgen en oordeelt dat er vooralsnog geen aanleiding is tot het opleggen van een sanctie.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 5 november 2024

Liesbeth Van Daele
Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter